

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันเป็นเรื่องทานนะ ให้ธรรมเป็นทาน เวลาเราพูดถึงเวลาโยมให้อาหารใช้ใหม่ เสียสละทาน ทาน สิด ภาวนา เวลาเรื่องทาน สิด ภาวนานะ ถ้าพูดถึงคนทุกชั้นคนยากนะ เรื่องอาหาร เรื่องปัจจัย ๔ นี้เป็นของที่ว่าไอ้โฮ แสงหानะ แต่ถ้าคนมีมากมันเป็นภาระหน้าที่ มันเป็นภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ

เราเคยรู้จัก เวลาพูดถึงไปป่าในเขานะ เอาเนาะไปด้วยเพราะบางที่มันบิณฑบาตไม่ได้ สมัยโบราณนะ สมัยที่เราพูดถึงอยู่มันไม่มีมาว่า ของที่เก็บได้ก็คือพริกเผากับไข่เค็ม แล้วพวกนี้มันจะขึ้นมาก พริกเผ่า ไข่เค็ม พวกปลาร้านี้ เพราะอยู่อีสานพวกปลาร้านี้ต้องเก็บรักษาให้ดีเลย แล้วเป็นภาระมาก ต้องคอยดูแลเรื่องมด แล้วมีเทคนิคมาก เวลาแขวนเอาสามขาแขวนไว้ในป่านะ แล้วแขวนไว้ แล้วเชือกนี้เอาขามองทาไว้ ทาเชือกไม่ให้มดมันเดินได้ ต้องมีเทคนิค ต้องรักษาเรื่องนี้มาก

คนทุกชั้นคนยากอยากได้เรื่องปัจจัยเครื่องอาศัย เครื่องดำรงชีวิต แต่คนที่มีภาระนะ คุณเวลาเราเก็บของ เห็นใหม่ ของนี้มันแบบว่าอายุมันสั้น เราจะรักษาอย่างไร? มันเป็นการรับผิดชอบนะ แล้วของที่เขาให้มาทำให้ของเขาเสียหาย มันก็ไม่สมควรใช้ใหม่ นี้ให้ทานนะ

แต่ถ้าให้ธรรมะเป็นทาน เห็นใหม่ สิ่งใดได้ยินได้ฟัง ถึงได้ยินได้ฟังทุกวันๆ แต่มันเข้าหูซ้ายทะลุหูขวา นี่ฟังจนชินหู ฟูดจนชินปาก แต่หัวใจมันด้าน หัวใจมันด้านมันไม่รับรู้สิ่งใด มันปฏิเสธสิ่งนั้นนะ แต่ถ้าวันใดหัวใจมันเปิดขึ้นมาะ ทำไมไม่พูดอย่างนี้ ทำไมไม่เข้าใจอย่างนี้ ทำไมครูบาอาจารย์ไม่สอนอย่างนี้

สอนจนปากเปียกปากแฉะนะ แต่ถ้าหัวใจมันด้าน มันปิดนะ มันไม่ฟังหรอก ภาชนะมันคว่ำไว้ เห็นใหม่ นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ เวลาคนที่เข้าไปถึงหัวใจนี้เหมือนหงายภาชนะที่คว่ำไว้ให้หงายขึ้น ถ้าหงายขึ้นฝนตกแดดออกขนาดไหนมันได้

ผลประโยชน์ของมัน ถ้ามันคว่ำลงนะมันจะไม่ได้อะไรเลย เห็นไหม นี่ให้ธรรมเป็นทาน การให้ธรรมเป็นทานยากกว่าการให้อาหารเป็นทานมหาศาลเลย

การให้อาหารเป็นทาน เห็นไหม คนถ้าพูดถึงเจ็บไข้ได้ป่วยกินอาหารไม่ได้ เขาให้ทางเส้นเลือดได้ เขาให้ทางสายยางได้ เขาอัดเข้าไปในกระเพาะได้ เขาทำได้ทั้งนั้นนะ แต่ถ้าพูดถึงหัวใจ มันปิดนะ มันคว่ำนะ มันจะไม่ฟังสิ่งใดๆ เลย ถ้ามันฟังนะพ่อแม่จะไม่ทุกข์อย่างนี้ พ่อแม่ณะเวลาสอนลูกสอนเต้าอยากให้ลูกเป็นคนดี พ่อแม่ปรารถนาดีกับลูกมหาศาลเลย แต่ลูกทำไมมันคือ ลูกทำไมมันไม่ฟัง เห็นไหม นี่เพราะหัวใจมันต่างกันโดยวัย ไปในงาน เห็นไหม คุณเด็กไปสนุก ครีกครื้นณะ ผู้ใหญ่ก็ไปนะ วุฒิภาวะของใจต่างๆ กันไป มองในภาพอันเดียวกัน แต่มองได้ลึกซึ่งมาก มองด้วยพิธีกรรมก็ไปทำบุญกุศลกัน มองถึงความผูกพันใจ มองถึงคุณประโยชน์

คุณ ๒,๕๐๐ กว่าปีมาแล้วนี่ ทำไมเราราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยหัวใจของเรา เพราะอะไร? เพราะเมตตาณะ เมตตาคุณ ปัญญาคุณ วิสุทธิคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ให้ตักผลึกเป็นประเพณีวัฒนธรรม ถ้าเป็นประเพณีวัฒนธรรม เห็นไหม คุณว่าศาสนาคือการให้อภัย ศาสนาที่ไม่มีสงครามศาสนามีแต่ศาสนาพุทธนะ ศาสนาอื่นๆ เขาก็ยังมีการขัดแย้งกัน แต่การขัดแย้งของเราก็แยกตัวออกไป เห็นไหม การขัดแย้งกัน นี้เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร แล้วไม่จองเวรแต่เรามีทิฏฐิ มีความคิดผิดไหม? นี่สัมมาทิฏฐิ มิจฉาทิฏฐิ ความเห็นของศาสนา แม้แต่เป็นมิจฉาทิฏฐิความเห็นที่ผิด ถ้าความเห็นที่ผิดทำให้การดำรงชีวิตมันต่างกันออกไป แต่ไม่เกิดถึงการโต้แย้งออกมาเป็นสิ่งที่หยาบๆ เห็นไหม

นี่ดูสถาปนาตีปาตา การตีกัน การกล่าวร้ายกัน การจาบจ้วงกัน อันนี้มันก็เป็นการทำลายกันแล้วนะ การทำลายหัวใจ เห็นไหม ตากถางกัน ตากถางกันด้วยปาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดในพระไตรปิฎกนะ เราจะตากถางเราต้องใช้ขวาน ใช้อาวุธต่างๆ เราตากไม้ ตากอะไร แต่เราตากถางกันด้วยปาก ตากถางกันด้วยคำพูด เห็นไหม คำนี้เป็นเรื่องของทุจริตนะ

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์แสดงธรรมนี้ มันเป็นการตากถางไหม? มันเป็นการปลุกเร้าใจ เป็นการกระตุ้นให้มีความรู้สึกใจ เป็นการชี้ขุมทรัพย์นะ แล้วครูบาอาจารย์อย่างนี้มีที่ไหน? เพราะอะไร? ครูบาอาจารย์ที่มีหัวใจสูงส่งนะ จะมองเห็น เหมือนหมอเลย หมอเริ่มต้นจากการดำรงชีวิตผลของมันก็จะเป็นสภาวะแบบใด การดำรงชีวิตนะ เพราะว่าเวลาโรคภัยไข้เจ็บขึ้นมาแล้วนี่ เหตุ

นี้มาจากไหน จะสาวไปเลย สาวตั้งแต่การดำรงชีวิต การประมาทในชีวิต การไม่ดูแลรักษาตัวเอง ผลของมันก็คือเป็นโรคร้ายไข้เจ็บอย่างนี้ไง

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่มีสติ เราไม่ควบคุมสติของเรา มันเป็นนิเวศธรรม เราจะรู้หรือไม่รู้ก็แล้วแต่มันเกิดสภาวะกรรมทั้งนั้น ถ้าเกิดสภาวะกรรมทั้งนั้น แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติไปมันก็จะ เป็นมิจฉาทิฎฐิไง มิจฉาทิฎฐิ เห็นไหม เวลาจิตมันสงบเข้ามา เป็นมิจฉาสมาธิ ถ้ามิจฉาสมาธิมันก็จะไม่เป็นประโยชน์กับเรา

คูสีอาหาร อาหารที่เป็นพิษ อาหารเหมือนกันนะ อาหารที่เขาฉาบด้วยสารพิษ เห็นไหม กิน เข้าไปตายทั้งนั้นนะ คูสีเวลาเขาประทุษร้ายกัน เขาวางยาพิษนะ อาหารก็เอร็ดอร่อยเหมือนกัน อาหารก็เหมือนกัน แต่สารพิษนั้นเรามองไม่เห็น กินเข้าไปตายนะ อาหารที่เป็นประโยชน์มี คุณประโยชน์กับร่างกาย

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติของเราที่เราไม่รู้หรือ เพราะอะไร? เพราะในหัวใจ เรามีสารพิษ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญญฺณํ เห็นไหม วิชากับอวิชชา วิชากับ อวิชชามันเป็นไตรลักษณ์ ไตรลักษณ์มันเป็นเครื่องดำเนิน วิธีการเป็นเครื่องดำเนิน เครื่องดำเนิน ไปหาสัจจะความจริง แล้วมันมีเชื้ออยู่แล้ว ถ้าไม่มีเชื้อเราจะไม่เกิดอยู่แล้ว ที่มันยากมันยากตรงนี้ ไง อวิชชาพาเกิดพาทายนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เกิดมาจากอวิชชา นี่ การเกิดใน อวิชชาเกิดมาแล้วก็ผูกพันในความรู้สึก ความคิดนี้ความคิดมันยึดใจ ถ้าตัวตนเป็นเราสรรพสิ่งก็เป็นของเรา ทุกอย่างก็เป็นของเรา ชีวิตก็เป็นของเรา มันก็ต่อต้าน มันไม่เป็นความจริงใจ

ชีวิตนี้เกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาเป็นบุญกุศล เราเกิดมาเป็นมนุษย์มีประโยชน์มาก มีประโยชน์ เพราะอะไร? เพราะมนุษย์มีประโยชน์ ๒ ชั้น ๓ ชั้น เพราะมนุษย์มีร่างกายและจิตใจ เห็นไหม เทวดา อินทร์ พรหม เขามีแต่ร่างกายของเขา มีแต่จิตใจของเขา เพราะเขามีแต่เป็นทิพย์หมด สิ่งใดเป็นทิพย์หมด มันก็ไม่ทุกข์ร้อนทำมาหากินเหมือนเราเห็นไหม

คูสีดูอย่างสัตว์เดรัจฉาน อบายภูมิ เห็นไหม สัตว์เดรัจฉานก็ต้องหาอยู่หากิน เพราะมันมี ภาระพามันก็ต้องหิวเหมือนเรา แต่เวลาภูต ผี ปีศาจ พวกนรกอเวจี เขามีอะไร? เขาอยู่ด้วยกรรม นะ ไฟเผาเผาโดยการกระทำของกรรมขนาดไหน เผาเผาขนาดไหน เขาย่อยสลายไปแล้วเขาก็ จินมาใหม่ เพราะเขายังไม่หมดกรรมตายไม่ได้ พอตายไม่ได้สภาวะกรรมเป็นแบบนั้น เห็นไหม

ทิพย์อันหนึ่งเป็นความสุข อีกอันหนึ่งเป็นไฟนรกอเวจี มันก็เหมือนกับทิพย์ แต่มันเป็นนามธรรม อย่างนั้นก็ต้องทุกข์อยู่อย่างนั้น เห็นไหม สัตว์เดรัจฉาน สูงสุดของอบายภูมิคือสัตว์เดรัจฉาน

นี่สิ่งที่เป็นมนุษย์ก็กลางระหว่างกามภพ อรูปภพ ต่างๆ มันมีร่างกายมีจิตใจ นี่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาโดยกรรม เกิดมาโดยอำนาจวาสนา เราทำหน้าที่การงานของเรา เราจะประสบความสำเร็จ เราจะมีสุขมีทุกข์เจือปนกันไป ไม่มีใครสุขตลอดไปหรอก ไม่มี โลกนี้ไม่มีใครสุขตลอด ไม่มีใครจะได้สมปรารถนาตลอดไป

แต่ถ้ามาประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม เวลาทำจิตสงบเข้ามานี่ พอจิตสงบเข้ามา นี่จิตที่มันหิว โห้ยมันอิ่มเต็มได้ล่ะ เรานะการประพฤติปฏิบัติในปัจจุบันนี้ เห็นไหม คุณสิ่งที่เกิดดับๆ เห็นไหม การเกิดนามรูป เกิดดับๆ เกิดดับๆ แล้วเราก็ทุกข์กับการเกิดดับๆ เห็นการเกิดดับๆ ตลอดไป ถ้ามันหยุดขึ้นมาได้ หยุดขึ้นมาได้ มันอิ่มเต็มขึ้นมาได้ นั่นนะจากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชน ปุถุชนควบคุมความรู้สึกไม่ได้ ควบคุมตัวเองไม่ได้ ต่างๆ ทำอะไรไม่ได้เลย แล้วแต่แรงปรารถนาแรงพอใจมันหลุดกระชากออกไป

แต่ถ้าเราเห็นโทษของมัน เห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้ เห็นที่ไหน? เห็นในตำราหรือ เห็นในการศึกษาหรือ เห็นในการตรรกะหรือ เห็นจากครูบาอาจารย์ เทศน์ว่าการเข้าหูซ้ายทะลุหูขวาอย่างนี้หรือ ไม่ใช่ ไม่ใช่หรอก ถ้าเห็นอย่างนี้มันเห็นชั่วคราว เห็นชั่วคราวเหมือนกับเราซื้อเทคโนโลยีมา แต่เราใช้มันไม่เป็น ซื้อมาเห็นไหม เราได้ใช้มัน เราเสียหายซ่อมไม่เป็น ทำอะไรไม่เป็น มันไม่ยั่งยืน แต่ถ้าเป็นเทคโนโลยีของเรา เราเป็นคนประกอบขึ้นเอง เราเป็นคนรักษาเอง เราบำรุงรักษาเอง มันเสียหายตรงไหนเราแก้ไขได้หมด เราควบคุมได้หมด เห็นไหม

นี่ถ้าเราไปรู้เองเห็นเอง นี่มันเกิดดับๆ นี่เป็นกัลยาณปุถุชน แต่ด้วยอวิชา ด้วยความไม่เข้าใจของเราว่าเป็นนิพพานไง นี่แค่นี้ พอจิตสงบเย็นนี้เป็นนิพพาน นิพพานคือความควบคุมตนเองได้ ไร้สาระ! ไร้สาระสิ้นดี เพราะอะไร? เพราะมันเริ่มต้นไง เริ่มต้นนี้วุฒิภาวะของใจมันเป็นสภาวะแบบนี้

นี่ครูบาอาจารย์สำคัญตรงนี้นะ สำคัญที่ว่าเริ่มควบคุมใจได้มันเริ่มเป็นปัญญาอบรมสมาธิ นี่กรรมฐาน ฐานที่ตั้ง ฐานที่ตั้งควรแก่การงาน กรรมฐานถ้าเราไม่เห็นออฟฟิศนะ คนทำงานต้องมีออฟฟิศ นักกีฬาต้องมีสนามซ้อม สนามแข่งขัน สนามซ้อม สนามแข่งขันนี้สนามเดียวกัน แต่

ขณะใช้ต่างกัน เห็นไหม สนามแข่งขันแต่ขณะซ้อมอยู่มันไม่เห็นมีคนให้ค่าเลย แต่ขณะแข่งขันก็สนามเดียวกันนั่นละ

นี่ก็เหมือนกัน กรรมฐาน ฐานที่ใจเห็นไหม ขณะที่เราฝึกซ้อมของเรา แต่มันไม่เป็นความจริงขึ้นมา มันไม่เป็นมรรคญาณขึ้นมา มันยังไม่เป็นสนามแข่งขัน มันเป็นสนามทดสอบ สนามฝึกซ้อมเห็นไหม เราฝึกซ้อมของเราขึ้นมา ให้จิตมันสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามา นี่การที่จิตสงบเข้ามา สิ่งที่เป็นกัลยาณปุถุชน แล้วครูบาอาจารย์พยายามจะพาก้าวเดินไป จิตมันก้าวเดินไปนะ ก้าวเดินเข้าไปทวนกระแส การก้าวเดินออกไปของเรามันได้ระยะทาง แต่การก้าวเดินของใจ เห็นไหม เกิดตายๆ นี่มันได้ภพได้ชาติ ได้การเปลี่ยนแปลงพันธกรรม เกิดชาติหนึ่งทุกซ์หนหนึ่ง เห็นไหม เราเกิดมาชาตินี้ เราก็ก๊หม่ม มันทำไมทุกซ์ขนาดนี้ มันไม่พอใจขนาดนี้

ถ้าได้ฟังธรรมมันสะสมลงที่ใจ ภาพประทับใจนะ เสียงประทับใจ สิ่งที่น่าประทับใจมันจะฝังใจไป สิ่งที่น่าฝังใจไป เห็นไหม นี่สังขาร สังขารคือความปรุงความแต่ง สัญญาคือข้อมูลที่เก็บไว้ นี่คือในชาติปัจจุบัน มันคือด้วยชาติปัจจุบัน แต่เวลาก่อนมันจะตายนี่นะ มันจะย่อยสลายอยู่ในอวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญญาณํ วิญญาณในอายตนะ วิญญาณในรูป รส กลิ่น เสียง วิญญาณในตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ นี่วิญญาณรับรู้ละ รับรู้สิ่งหนึ่ง เวลาตายไปภพหนึ่งก็ได้ธาตุ ๔ ชั้น ๕ ชั้น ๕ คือรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี่ชั้น ๕ อันนี้มันย่อยสลายเข้าไปอยู่ในปฏิสนธิจิต นี่ปฏิสนธิวิญญาณ ปฏิสนธิวิญญาณกับวิญญาณความรับรู้สัก

วิญญาณที่เราเป็นมนุษย์ วิญญาณที่เป็นเทวดา มันวิญญาณเปลือกๆ วิญญาณอย่างนี้เกิด-ดับ วิญญาณอย่างนี้เกิด-ดับ แล้วข้อมูลย่อยสลายเข้าไปอยู่ในปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิวิญญาณ วิญญาณตัวนี้มันเกิดตายๆ แล้ววิญญาณตัวนี้ จิตตัวนี้มันมีอยู่ตลอดไป มันไม่เคยย่อยสลาย มันตายไม่ได้ มันเป็นสสารธาตุรู้ ธาตุที่มีความรู้สึก ไม่ใช่ธาตุสสารที่ไม่มีชีวิตแบบอากาศธาตุ แบบธาตุ สสารต่างๆ สสารอย่างนี้ธาตุรู้มันสำคัญ แล้วธาตุรู้ทำความสะอาดของธาตุรู้ขึ้นมาหมดแล้ว เห็นไหม

นี่นิพพานเที่ยงเที่ยงอย่างนี้ นิพพานเที่ยงเพราะจิตตัวนี้มันตายไม่ได้ มันแปรสภาพ แปรสภาพเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เห็นไหม เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้หมด เราเคยเป็นกษัตริย์ เราเคยเป็นจักรพรรดิ เราเคยเป็นพระอินทร์ เราเคยเป็นพรหม เคยเป็นทั้งนั้นเลยละ นี่ขณะที่เคยเป็นมันก็สะสม นี่ตัดแต่งพันธกรรม ตัดแต่งให้จิตดวงนี้มันได้สร้างจรตนิสัย ถ้าเราเกิดในจิตนิสัยดี เห็นไหม

ในทางครูบาอาจารย์ท่านว่านะ ในธรรมบท เห็นไหม นี่พวกศิลาปะ พวกต่างๆ นี่ส่วนใหญ่ เกิดมาจากเทวดา เพราะเทวดาเขาเกิดมาอยู่ข้างบนศิลาปะมันจะสวยงาม แล้วมันจะฝังใจลงมา นี่ที่มีศิลาปะมีอะไร แล้วคนที่มัวปลั่งในหัวใจ คนที่มีเขาวนั้ปัญญาเห็นไหม เกิดมาจากพรหม เกิดมาจากพรหมเพราะว่าเราอยู่บนพรหมนานจิตมันจะมีปลั่ง

คูสิ คุณคนมีปลั่ง เห็นไหม คูสิมีความกล้าหาญ มีความมองจากกล้าหาญ แต่ใช้ในทางผิดทาง ถูกนั้นอีกเรื่องหนึ่งนะ จะเป็นเทวดาก็มีเทวดามิจฉาทิฎฐิ! เป็นเทวดาก็มีเทวดาสัมมาทิฎฐิ! จะเป็นพรหมก็มีพรหมมิจฉาทิฎฐิ! เพราะในสังคมทุกสังคมมีคนดีและคนชั่ว นี่คนดีคนชั่วเวลาเกิดเป็นมนุษย์มันจะมีปลั่งของมัน ปลั่งของมันถ้ามีสัมมาทิฎฐิ! เห็นไหม เป็นผู้นำที่ดี เป็นผู้ที่ให้ความร่วมมือแก่สังคม ถ้าเป็นมิจฉาทิฎฐิ! มีปลั่งงาน เห็นไหม รู้จักใช้คน รู้จักทำลายคน รู้จักวางแผน รู้จักทำลาย รู้จักแบ่งแยกปกครอง ทำให้สังคมเดือดร้อนไปหมดเลย เห็นไหม

นี่สัมมาทิฎฐิ มิจฉาทิฎฐิ นี่เป็นมรรค เริ่มต้นของมรรค ถ้าเป็นปัญญาที่ถูกต้อง ปัญญาที่คุณงามความดีมันจะตัดแต่งพันธุกรรมมาอย่างนี้ แล้วจิตมันจะเป็นประโยชน์อย่างนี้ ประโยชน์มันเกิดมาจากเรา จิตมันพัฒนาอย่างนี้นะ นี่วิภูฏะมันเป็นอย่างนี้ ครูบาอาจารย์ท่านจะเข้าใจเรื่องอย่างนี้ จะเห็นสภาวะแบบนี้ แล้วเรื่องอย่างนี้ในปัจจุบันเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราก็ได้ชาติเดียวในปัจจุบันนี้ อยู่ในปัจจุบันนี้เราไม่รู้เรามาจากไหน แล้วจะไปไหน? แต่ถ้าเป็นธรรมถ้ายังไม่รู้ว่ามาจากไหน จะไปที่ไหน มันมีความล่งเลงสัยไหม? จะสิ้นกิเลสได้ไหม? ถ้าสิ้นกิเลสได้ การสิ้นกิเลสที่จิตนี้มีอยู่ ไม่ต้องห่วงหรือกว่าว่างแล้วจะไม่มีที่อยู่ จะมีพอมิแม่ เห็นไหม

คูสิ เวลาเราเกิดเกิดจากพ่อจากแม่ แล้วนี่เราจะไปเกิดกับใคร เกิดจากกรรม เห็นไหม คูสิเกิดจากกรรม เกิดในกรรมเกิดแล้วจิตมีความสุข จิตนี้ไม่หมუნไม่เวียนไปอีก แล้วมีความสุข เพราะความรู้สึกอันนี้มันมีอยู่กับเราใช่ไหม? เวลามันสิ้นแล้วมันก็มีอยู่กับเราอยู่อย่างนี้ สิ่งที่มีอยู่กับเรา เป็นกับเรา เป็นประโยชน์กับเรา

นี่วิภูฏะของใจ ใจจะเป็นวิภูฏะพัฒนาขึ้นไป เราพัฒนาขึ้นไป นี่ฟังธรรม นี่ให้ธรรม เป็นทาน เวลาให้อาหารเป็นทานนะ เราให้อาหาร ให้ปัจจัยเครื่องอาศัยเป็นทาน แล้วเราพยายามประพฤติปฏิบัติ ทำบุญร้อยพันหนไม่เท่าถือศีลบริสุทธืหนหนึ่ง ถือศีลบริสุทธืร้อยพันหนไม่เท่าเกิดจากทำสมาธิสงบหนหนึ่ง สมาธิร้อยพันหนไม่เท่าเกิดปัญญาหนหนึ่ง เห็นไหม สมาธิร้อยพันหนนะ แล้วทำไมไม่เกิดปัญญาล่ะ

ไม่เกิดปัญหาเพราะไม่มีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ ไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมของหลวงปู่มั่น เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ท่านบุกเบิกมา นี่คุณธรรมอันนี้มันสูงส่งสูงส่งนะ นี่มองภาพลิ ภาพในงานก็ส่วนภาพในงาน แต่ความคลุ้มคลั่ง ความเห็นคุณ เห็นบุญเห็นคุณ เห็นคุณอันนี้สำคัญมากนะ ถ้าเห็นบุญเห็นคุณมันจะซึ่งในหัวใจ เพราะสิ่งนี้มันได้มายาก แล้วเราก็ทำได้ยาก แล้วของยากๆ นี่มันอยู่ในหัวใจของครูบาอาจารย์เราที่คอยชี้แนะเราอยู่นะ

แล้วท่านสิ้นชีวิตไปนะมันก็เหลือแต่ข้อมูล ข้อมูลนี้พูดไม่ได้ อยู่ที่การตีความของเรา เหมือนพระไตรปิฎก นี่ข้อมูลนี้ถูกต้อง แต่เราตีความไม่ถูกต้องมันก็หันซ้ายหันขวา งงอยู่นี่ แต่ถ้าสิ่งที่มีชีวิตอยู่นี้ละ ข้อมูลเราตีความผิด ท่านจะบอกผิด! ถูกจะเป็นอย่างนี้ ผิดอย่างนั้น ถูกเป็นอย่างนี้ แล้วถ้าถูกอย่างนี้ พอมันเป็นสิ่งหยาบๆ ขึ้นไป มรรคหยาบ มรรคละเอียด มันจะละเอียดเป็นชั้นๆ เข้าไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ไง

แต่ถ้าอย่างนั้นนะ เราก็ได้แต่อ่านาจาสนาของเรา เห็นใหม่ นี่จากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชนก็ว่านี่สิ้นกิเลสแล้ว ยัง ถ้าไม่มีของจริงมาเปรียบเทียบ เป็นธรรมของเรา เป็นความรู้สึกของเรา สุขยอดของเรา ถ้าสุขยอดที่เราไปเห็น แต่ถ้ามันปรับฐานแล้วนี่ มันปรับฐานแล้วเราก้าวขึ้นไปๆ มันจะเป็นประโยชน์กับเรา แต่โดยกิเลส โดยความที่เรามูมานะ โดยการทำที่แสนยาก พอทำมันนี้กว่ามันสุขยอดแล้ว เราทุ่มไปสุดชีวิตแล้วนะ แต่การทุ่มสุดชีวิตแล้วนี่ธรรมะอยู่ฟากตาย

จะสละตายแล้วตายเล่า ถึงที่สุดการสละตายไม่ใช่มันจะตายหรือ การสละตายคือกิเลส มันเอาข้อมูลอย่างนี้มาอ้างอิง ถ้าเราบอกตายขอคุณตายก่อนกิเลสมันไม่กล้าเอามาอ้างอิง มันจะปล่อยไป แล้วเราจะข้ามพ้นไปๆ ถ้าบอกตายแล้วไม่มีใครก้าวเดิน เห็นใหม่ นี่ธรรมะอยู่ฟากตาย จะเห็นเลยว่าสิ่งที่มันสุขยอดของเรามันจะปรับฐาน แล้วใจมันจะพัฒนาขึ้นไป เห็นใหม่ วุฒิกภาวะของใจ นี่การมองสังคม การมองภาพรวม การมองต่างๆ เด็กมอง ผู้ใหญ่มอง คนมีประสบการณ์มอง นี่มันจะซึ่งใจต่างกัน ข้อมูลที่ออกมาจากหัวใจต่างกัน นี่จิตที่ประเสริฐ วุฒิกภาวะที่ดี เอวัง